

Taca de sang

Una llum dèbil il·luminava la cuina de casa l'Antònia, que preparava amb desgana la verdura que haurien de sopar aquella nit. Una llàgrima rodolava per la seva galta, caient al terra pocs segons després d'haver nascut als seus ulls, profundament vidriosos, trists i abandonats a la seva sort.

La notícia li havia arribat aquell mateix matí, i es negava rotundament a acceptar-la. La mort no és una d'aquelles coses que pots triar. Ve i punt, com al seu marit, mort a mans dels nacionals. Dos anys de guerra civil havia viscut ja, l'Antònia, i n'havia tingut prou. De fet, tots n'havien tingut prou i desitjaven la seva fi.

Neteja una trumfa massa xica i la comença a pelar, mentre recorda tot el que havia passat des que havia començat la guerra.

El seu fill de catorze anys no era a casa. Havia anat a l'hort a buscar alguna altra verdura per cuinar aquella nit, de manera que no la veia plorar. Tampoc havia presenciats el moment en què anunciaren a la seva mare la mort de la persona a qui admirava, perquè havia anat a fer quelcom al bosc.

En definitiva: en Pere no sabia que el seu pare ja no vivia. Ho ignorava completament.

La dona va deixar caure la trumfa a l'aigua, junt amb la verdura, i va posar la tapa mentre es quedava mirant un punt indefinit entre l'olla i el terra, pensant.

No sabia què li diria al seu fill, ja adolescent. No podia ser tan directa, es veia completament incapaç d'explicar-li-ho.

El noi va entrar com un esperitat per la porta de la casa, tancant ben fort, i va córrer cap a la cuina, on la seva mare havia recuperat la seva expressió neutral de sempre i rentava un ganivet silenciosament.

S'assegué amb una cautela inusual en ell i observà com l'Antònia deixà el cobert al calaix, incòmode.

-Què ha passat alguna cosa?- Preguntà bastant cohibit per l'ambient pesat que els envoltava. Ella negà amb el cap. Havia decidit no explicar-li res de moment.

-No res, la guerra, que no hem dóna felicitat.

El noi assentí i s'aixecà d'una revolada, espantant una mica la seva mare. S'acostà a l'olla on s'estava fent la verdura i l'examinà amb detall, com si esperés trobar-s'hi un bon tall de carn deliciosa, o un plat fora de l'abast de la seva família. Però sap que només hi trobarà verdura. Un parell de trumfes suren damunt l'aigua calenta, com si estiguessin gaudint d'un bany. Al noi li feien una mica d'enveja, però no ho admetria.

Tancà la tapa amb la mateixa velocitat amb la qual l'havia obert i somrigué, mentre començà a relatar com s'havia trobat una papallona gegant damunt la pala de l'hort. Ella es limità a assentir amb el cap, confosa.

-... i hauria estat genial que el pare l'hagués pogut veure! De debò que era gegant, grandiosa! Però ara ell està fent una important feina lluitant contra els nacionals.

La dona es quedà paraitzada només un segon, però recuperà la mobilitat als braços per a poder col·locar dos plats damunt la taula de fusta vella.

-Continues volent anar a la guerra per a ajudar-lo...- Murmurà, gairebé sense la necessitat de que el seu fill contestés.

-I és clar que sí!- Es portà una mà al pit.- He d'estar a l'altura del pare quan torni.

Amb un somriure nostàlgic, l'Antònia apagà el foc i repartí la verdura en dos plats, mentre la seva vista es perdia al passat. Sempre cap al passat, en un temps sense guerra. O, com a mínim, un temps amb el seu marit.

Ara, en canvi, tenia al Pere. L'altra meitat del seu cor, trencat només a mitges. Què faria sense el seu fill...! Moriria de pena, de dolor. No podria viure per molt temps.

Mastegà la trumfa amb força, pensant.

Portava molt temps vivint al Pallars. De fet, podria jurar que la seua padrina hi havia nascut i tot, però no ho podia saber amb certesa, ja que la dona era morta.

El poble estava situat enmig d'una vall bastant tancada sobre la qual no hi tocava gaire el sol. Sortia per un costat a una hora bastant propera al migdia i s'amagava pels voltants de les cinc, si hi havia sort. Hi passava un petit barranc, just per sota del poble, on podien anar a buscar aigua quan no en tenien, o la que hi havia sortia massa bruta.

Era un lloc agradable. I sempre ho havia estat, tot i haver esclatat la guerra.

Un any després de la mort del pare del Pere, els nacionals han guanyat la guerra. Franco havia guanyat. Aquella era una idea força difícil d'acceptar per al jove de quinze anys, que havia deduït que el seu pare era mort. També s'havia imaginat que aquell dia en què va arribar esperitat de l'hort un any enrere havia estat força important. La seva mare li ho havia amagat. Pel seu bé, clar, això ho sabia, però li feia mal. Tenia quinze anys, i una vida per davant. Confiar en ell no hauria estat tan depriment.

El noi va entrar per la porta de casa seua corrents i amb els cabells enganxats a la cara, molls. Tot i així, somreia. Si una cosa li havia ensenyat la guerra, una de positiva, era a ser optimista, a somriure quan no n'hi ha ganes. A fer veure als més dèbils que, d'entre totes les cares llargues que feia la gent quan passejava pel carrer, n'hi havia una que creia en la llibertat.

Tancà amb un cop fort i sorollós i respirà, agitat per la carrera que havia fet per a evitar mullar-se massa.

Observà la sala fosca i freda i dirigí la seva mirada cap a la porta de la cuina, entre oberta, i olorà l'aroma conegut i avorrit de la verdura bullint. Altre cop.

-Hola mare.- Saludà, deixant-se caure mort a la cadira, mentre agafà aire amb necessitat i anhel.- A fora estava caient un bon xàfec.

-Sí, m'ho ha semblat quan has entrat.

En Pere somrigué, convençut que només ho havia dit per dir, i que no tenia ganes de xerrar gaire. Però llavors s'adonà d'un petit detall. Li semblà que la seva mare estava enfadada, i també preocupada. Possiblement per alguna cosa que havia fet recentment, però preferia esperar que ella mateixa ho deixés anar. No tardà a fer-ho.

-La veïna m'ha dit que has anat cantant que els nacionals no valen res.- Dirigí la seva mirada cap al seu fill, que havia canviat la seva alegre expressió per una d'indignació.- És cert?

-És la veritat! No valen per a res...

-Saps que és perillós dir aquest tipus de coses. Ho saps!

El noi no digué res. Es quedà callat, mentre la pluja ressonava al carrer. Sap que havia comès un error, però no li donà més importància.

La tarda següent, uns cops a la porta espantaren a l'Antònia, que seia sense res a fer en una vella butaca. Els cops ressonaven per tota la casa altre cop i un nus es formà a la gola de la dona quan escoltà unes veus en castellà cridar el seu fill, que aparegué per la porta de la seva habitació poc després, espantat com la seva mare.

-Marxa, fill.- Digué ella en veu baixa.- Puja a la finestra de darrere i salta al barranc, és segur.

Ell s'hi negà, pàl·lid com la neu. Però un crit provinent de l'exterior el fa abraçar la seva mare, intentant arrossegar-la amb força amb ell, però l'Antònia s'hi nega.

-Marxa!- Li cridà, donant-li un cop i empenyent-lo just en el moment en què uns homes feien caure la porta d'entrada. Van apuntar alhora cap a la dona. L'últim que recordarà en Pere abans de deixar-se caure per la finestra serà el cos estès al terra de la seva mare. I la taca d'un color fosc que, a poc a poc, s'anava estenent per la part superior de la seva camisa.

S'havia fet fosc de seguida, i el jove adolescent de quinze anys corria amb tota la seva energia bosc endins, lluny, tant com li era possible, del poble que l'havia vist néixer. Havien passat unes hores, però continuava endinsant-se en el bosc, fins que ve veure unes llums molt petites, lluny d'on ell es trobava. Sabia que era el lloc d'on ha fugit. I sabia que no hi tornaria.

Mentre pensava en això i deixava que les llàgrimes baixessin sense contemplacions per les seves galtes vermelles, girà el cap a la seva dreta, havent-hi pressentit un moviment. Una gran i elegant papallona groga estava movent les seves ales lentament en una branca propera. Una gegant i grandiosa papallona groga...

Guns